

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen palkkaturvalaiksi

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 104/1998 vp palkkaturvalaiksi. Eduskunta, jolle työasiainvaliokunta on antanut asias-

ta mietintönsä n:o 6/1998 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Palkkaturvalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Palkkaturvalain tarkoituksena on turvata työntekijän työsuhteesta johtuvien saatavien maksaminen työnantajan maksukyvyttömyyden varalta.

2 §

Lain soveltamisala

Työntekijällä on oikeus palkkaturvaan, jos
1) työ on tehty Suomessa; tai
2) työ on tehty suomalaisen työnantajan palveluksessa ulkomailla ja työntekijällä on kotipaikka Suomessa.

Suomessa tehty työ ei kuitenkaan oikeuta palkkaturvaan, jos työn on tehnyt ulkomalaisen työnantajan palveluksessa ollut, ulkomailta Suomeen tilapäiseen työhön tullut työntekijä.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu ulkomailla tehty työ ei oikeuta palkkaturvaan siltä osin kuin työntekijä on oikeutettu vastaavaan etuuteen toisesta valtiosta.

3 §

Viranomaiset

Asianomainen ministeriö ohjaa lain toimeenpanoa sekä vastaa palkkaturvajärjestelmän kehittämisestä. Työvoima- ja elinkeinokeskus tekee päätöksen palkkaturva-asiassa sekä huolehtii muista lain täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä.

2 luku

Palkkaturvan saamisen edellytykset

4 §

Saatavaa koskevat edellytykset

Palkkaturvana maksetaan työsopimuslaissa (320/1970) tarkoitettun työntekijän työsuhteesta johtuvia saatavia, joiden peruste ja määrä on saatu selvitettyä.

5 §

Hakemuksen määräaika

Saatavaa on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa sen erääntymisestä. Lakiin tai sopimukseen perustuvaa vahingonkorvausta tai hyvitystä, jolla ei ole eri-

tyistä eräpäivää, on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa tuomion lainvoimaiseksi tulosta tai vakiintunutta työmarkkinakäytäntöä noudattaen solmitun sopimuksen tekemisestä.

6 §

Työnantajan maksukyvyttömyys

Palkkaturvan saamisen edellytyksenä on työnantajan maksukyvyttömyys. Työnantaja on pidettävä maksukyvyttömänä, jos:

- 1) työnantaja on asetettu konkurssiin;
- 2) työnantaja on todettu kyvyttömäksi maksamaan ulosotossa olevia velkojaan;
- 3) työnantaja on laiminlyönyt ajallaan tilitää säädetty ennakonpidätykset tai maksaa työnantajasuoritukset;
- 4) työnantaja ei ole tavoitettavissa tai on lopettanut toimintansa eikä työnantajan varoista pystytä saatavaa maksamaan; tai
- 5) työnantajan maksukyvyttömyys on muissa edellä mainittuihin verrattavissa tapauksissa palkkaturvaviranomaisen selvästi todettavissa.

7 §

Valvontavelvollisuus

Jos työnantaja on asetettu konkurssiin, työntekijän on säilyttääkseen oikeutensa palkkaturvaan ilmoitettava saatavansa työnantajan konkurssissa konkurssisäännön (31/1868) 19 §:ssä säädettyllä tavalla. Ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos saatava sisältyy pesähoitajan laatimaan 13 §:ssä tarkoitettuun työsuhtesatavuetteloon.

Jos työntekijä laiminlyö 1 momentissa säädetyn valvontavelvollisuutensa, palkkaturva voidaan tällä perusteella evätä joko kokonaan tai osittain.

8 §

Väärinkäytösten estäminen

Palkkaturvaviranomaisella on perustellusta syystä oikeus evätä palkkaturva tai harkita maksettavan palkkaturvan määrä seuraavissa tilanteissa:

- 1) työntekijän saatava perustuu sopimukseen tai järjestelyyn, joka on ilmeisesti tehty

palkkaturvan saamiseksi;

- 2) palkkaturva haettu saatava on ilmeisessä epäsuhteesta siihen, mitä tehtyyn työhön ja muihin olosuhteisiin nähden voidaan pitää kohtuullisena;

- 3) työntekijä hakee toistuvasti palkkaturva samaan työnantajaan kohdistuvia saatavia.

Maksettava palkkaturva voidaan perustellusta syystä myös rajoittaa määrään, jonka työnantaja on maksanut työntekijälle vuoden kuluessa ennen palkkaturvahakemuksen jättämistä työsuhteesta johtuvina saatavina.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna samana työnantajana pidetään myös yritystä, jossa omistuksen, sopimuksen tai muun järjestelyn perusteella on määräysvalta:

- 1) aikaisemalla työnantajalla;
- 2) sellaisella henkilöllä, joka on, tai sellaisilla henkilöillä, jotka ovat aikaisempaan työnantajaan takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 3 §:ssä tarkoitettussa läheisyysuhteessa; tai
- 3) edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuilla henkilöillä yhdessä.

Työntekijällä, jolle on aiemmin maksettu palkkaturvaa, on oikeus hakemuksesta ennalta saada tietää, tullaanko palkkaturvaa rajoittamaan tai se epäämään 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla perusteella.

9 §

Palkkaturvan enimmäismäärä

Palkkaturvan enimmäismäärästä säädetään asetuksella.

Työsopimuslain 22 §:n 5 momentissa tarkoitusta odotusajan palkasta maksetaan enintään se määrä, joka palkkaturvana maksetaan muiden työsuhteesta johtuvien saatavien suorituksiksi.

3 luku

Palkkaturvan hakeminen ja hakemuksen käsittely

10 §

Hakemus ja hakijat

Hakemus on toimitettava työvoimatoimistoon tai työvoima- ja elinkeinokeskukseen.

Ulkomailla tehtyä työtä koskeva palkkaturvahakemus voidaan ulkomailla jättää myös Suomen edustustoihin.

Palkkaturvan hakijana voi olla työntekijä tai työntekijäjärjestö, jolle työntekijä on siirtänyt saatavansa perittäväksi. Työnantajan ollessa konkurssissa palkkaturvaa voi hakea asetuksella säädettävien edellytyksin työntekijöiden lukuun myös konkurssipesä.

Jos työntekijä siirtää työsuhteesta johtuvan saatavansa, siirronsaajalla on oikeus palkkaturvaan vain silloin, kun siirronsaajana on työntekijäjärjestö.

11 §

Toimivaltainen viranomainen

Palkkaturvahakemuksen käsittelee ja päätöksen asiassa tekee työnantajan kotipaikan työvoima- ja elinkeinokeskus, jollei työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain (23/1997) 2 §:n 3 momentin nojalla toisin ole määrätty. Jos kotipaikasta ei ole selvyttä, käsittelee asian se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka alueella hakemuksessa tarkoitettu työ pääasiallisesti on tehty. Työnantajan ollessa konkurssissa päätöksen tekee se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka alueen tuomioistuimessa työnantajan konkurssiasia konkurssisäännön 1 a §:n perusteella käsitellään.

Asianomainen ministeriö voi yksittäistapauksessa siirtää palkkaturvahakemuksen käsittelyn toimivaltaiselta työvoima- ja elinkeinokeskukselta toiselle keskukselle.

12 §

Kuuleminen

Työnantajalle ja työntekijälle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus tulla kuulluksi siten kuin hallintomenettelylain (598/1982) 15 §:ssä säädetään. Avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen sekä muun saatavien maksamisesta vastuussa olevan määrääminen 17 §:ssä tarkoitetulla tavalla takaisinmaksuvelvolliseksi edellyttää, että myös tälle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi hakemuksen johdosta.

13 §

Pesänhoitajan työsuhdesaatavaluettelo

Konkurssipesän hoitajan on viipymättä konkurssin alettua laadittava luettelo maksamatta olevista työsuhteesta johtuvista saatavista. Pesänhoitajan on yhteistyössä työvoima- ja elinkeinokeskuksen kanssa selvitettävä, mitkä saatavista voidaan maksaa palkkaturvana. Pesänhoitajan on varattava työntekijöille tai näiden edustajille tilaisuus lausua käsityksensä luetteloon merkityistä saatavista.

4 luku

Palkkaturvapäätös ja palkkaturvan maksaminen

14 §

Palkkaturvapäätös ja sen tiedoksianto

Palkkaturvahakemukseen on annettava kirjallinen päätös. Päätös on perusteltava hallintomenettelylain 24 §:n edellyttämällä tavalla. Päätös on heti lähetettävä asianosaisille.

Palkkaturvapäätöksessä on määrättävä 17 §:n mukaisesta takaisinmaksuvelvollisuudesta. Jos kysymystä takaisinmaksuvelvollisuudesta ei voida ratkaista huomattavasti viivyttämättä palkkaturvan myöntämistä, päätös takaisinmaksuvelvollisuudesta voidaan tehdä erikseen. Päätös on tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun takaisinmaksuvelvollisuus on pystytty selvittämään.

15 §

Palkkaturvan maksaminen

Palkkaturva maksetaan viikon kuluessa palkkaturvapäätöksestä. Palkkaturvana maksettavasta määrästä toimitetaan ennakko-perintälain (1118/1996) mukainen ennakonpidätys ja pidätetään muut lain mukaan työntekijän palkasta vähennettävät maksut, jollei muualla toisin säädetä. Palkan ulosmittaus ja palkanmaksukielto ovat voimassa myös palkkaturvaa maksettaessa.

Työntekijälle maksettavasta palkkaturvasta työvoima- ja elinkeinokeskus saa käyttää valtion tämän lain mukaisen vastasaatavan kuittaukseen enintään sen osan, joka työntekijän palkasta lain mukaan on ulosmitattavissa.

5 luku

Takaisinmaksuvelvollisuus

16 §

Saatavien siirtyminen valtiolle

Palkkaturvana maksettavat saatavat siirtyvät kaikkine oikeuksineen valtiolle päätöksen antopäivänä.

17 §

Takaisinmaksuvelvollisuus

Työnantaja, kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies ja avoimen yhtiön yhtiömies sekä muu työntekijän saatavien maksamisesta vastuussa oleva on velvollinen maksamaan valtiolle takaisin palkkaturvana maksetut määrät päätöksen antopäivästä lukien laskettavine korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentin mukaisine korkoineen.

18 §

Palkkaturvapäätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Palkkaturvapäätös on heti täytäntöön pantavissa niin kuin lainvoimainen tuomio, jollei tuomioistuin käsitellessään palkkaturvaa koskevaa riitaa määrää, ettei päätöstä ole toistaiseksi pantava täytäntöön tai täytäntöönpanoa jatkettava.

19 §

Maksuhuojennukset

Asianomainen ministeriö ja asetuksella säädettävään määrään saakka työvoima- ja

elinkeinokeskus voi työllisyyden turvaamiseksi tärkeistä tai muista näihin rinnastettavista syistä taikka perimisen ollessa maksuvelvollisen taloudellinen asema huomioon ottaen kohtuutonta myöntää maksun suoritukseen lykkäystä tai vapauttaa työnantajan tai muun maksuvelvollisen kokonaan taikka osaksi maksuvelvollisuudestaan.

Asianomaisen ministeriön ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen maksuhuojennusta koskevassa asiassa tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

20 §

Eriytinen vanhentumisaika

Palkkaturva on perittävä takaisin valtiolle 10 vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä lukien, jona palkkaturvapäätös on annettu. Tämän jälkeen oikeus maksun saantiin on menetetty.

Aikaraja ei estä maksun saamista ulosmitatuista, konkurssiin luovutetuista tai muun julkisen haasteen kohteena olevista varoista, jos saatavan perimiseksi on suoritettu ulosmittaus tai saatava on valvottu konkurssissa taikka muun julkisen haasteen perusteella edellä mainitun määräajan kuluessa. Eriytisen vanhentumisaajan suhteesta saneerausmenettelyyn ja velkajärjestelyyn säädetään yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 99 ja 99 a §:ssä sekä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 79 ja 79 a §:ssä.

6 luku

Muutoksenhaku

21 §

Kanne työnantajaa vastaan

Jos palkkaturvana haettu saatava on hylätty sen vuoksi, että työnantaja on riitauttanut saatavan eikä sen perustetta ja määrää ole saatu palkkaturvamenettelyssä selvitettyä, työntekijän on säilyttääkseen oikeutensa palkkaturvaaan nostettava kanne käräjäoikeudessa työnantajaa vastaan. Haastehakemuksessa on ilmoitettava, että kysymyksessä on tämän momentin mukainen kanne.

Tuomioistuimen on annettava haaste, haastehakemus ja siihen liitetyt asiakirjat sekä haasteen johdosta annetut vastaukset valtiolle tiedoksi. Valtiolla on, mikäli katsoo etunsa sitä vaativan, oikeus tuomioistuimen asettamassa määräajassa ilmoittautua oikeudenkäyntiin vastaajaksi.

Tuomioistuin vahvistaa 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa valtioon nähden enintään ne saatavat, jotka työnantaja veloitetaan työntekijälle maksamaan.

Jos työnantaja on kiistänyt palkkaturvana haetun saatavan eikä työnantajaa ole voitu todeta maksukyvyttömäksi, saatava on hylättävä riittaisena ja työntekijälle on annettava osoitus 1 momentissa tarkoitettua kanteen nostamisesta.

22 §

Kanne valtiota vastaan

Jos palkkaturvana haettu saatava, jota työnantaja ei ole kiistänyt, on hylätty selvittämättömänä tai perusteettomana, työntekijän on säilyttääkseen oikeutensa palkkaturvaan nostettava saatavan perustetta ja määrää koskeva vahvistuskanne käräjäoikeudessa valtiota vastaan.

23 §

Kanteen vireillepano ja oikeuspaikka

Määräaika kanteen nostamiselle on kuusi kuukautta. Määräaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista. Kanne on pantava vireille siinä tuomioistuimessa, jossa työnantajan olisi vastattava työpalkkasaatavaa koskevasa asiassa.

24 §

Saatavan selvittäminen työnantajan konkurssissa

Jos työnantaja on konkurssissa tai asetetaan konkurssiin kanteen vireillepanoajan kuluessa, kannetta ei voida nostaa, vaan saatavaa koskevat riittaisuudet ratkaistaan konkurssimenettelyssä. Jos tällainen konkurssi peruuntuu tai raukeaa, lasketaan määräaika kanteen nostamiselle konkurssin päättymisestä.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksella on oikeus tehdä muistutus sellaista konkurssissa valvottua saatavaa vastaan, joka voi tulla palkkaturvana maksettavaksi.

25 §

Uusi palkkaturvahakemus

Tuomioon perustuva saatava voidaan maksaa palkkaturvana, jos uusi hakemus tehdään kolmen kuukauden kuluessa tuomion lainvoimaiseksi tulosta edellyttäen, että palkkaturvan saamisen yleiset edellytykset täyttyvät.

26 §

Hallintovalitus

Palkkaturvapäätökseen, jolla saatava on hylätty muulla kuin 21 ja 22 §:ssä mainituilla perusteilla, työntekijä saa hakea muutosta työttömyysturvalautakunnalta kirjallisella valituksella. Valitus on toimitettava työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu valittajan ilmoittamalla osoitteella, jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä, lausuntonsa ja kertyneet asiakirjat työttömyysturvalautakunnalle.

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta 1 momentissa säädettyssä ajassa työttömyysturvalautakunnan päätöksestä tiedon saatuaan.

27 §

Työnantajan takaisinsaantikanne

Työnantaja ja muu maksuvelvollinen saa hakea takaisinsaantia palkkaturvapäätökseen siinä tuomioistuimessa, jossa työnantajan olisi vastattava työpalkkasaatavaa koskevasa asiassa. Takaisinsaantikanne on pantava vireille 60 päivän kuluessa palkkaturvapäätöksen tiedoksisaannista.

Jos työnantaja tai muu maksuvelvollinen on konkurssissa tai asetetaan konkurssiin takaisinsaantikanteen vireillepanoajan kuluessa, maksuvelvollisuutta koskevat riitaisuudet voidaan ratkaista konkurssimenettelyssä.

7 luku

Erinäiset säännökset

28 §

Tiedonsaanti ja virka-apu

Työnantaja on velvollinen antamaan lain täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jolla on oikeus tarkistaa tiedot työnantajan kirjanpidosta. Poliisiviranomainen on velvollinen antamaan tarpeellista virka-apua tietojen hankkimiseksi.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksella on oikeus saada veroviranomaisilta, ulosottoviranomaisilta, työsuojeluviranomaisilta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassoilta ja työvoimatoimistoilta palkkaturvahakemuksen käsittelyä varten tarpeelliset tiedot.

29 §

Aiheeton palkkaturvaetus

Joka tahallaan tai tuottamuksellisesti on saanut aikaan aiheettoman palkkaturvan maksun tai muun tämän lain mukaisen etuuden myöntämisen, on velvollinen palauttamaan aiheettoman maksun tai korvaamaan etuuden arvon korkolain 4 §:n 3 momentin mukaisine korkoineen etuuden myöntämispäivästä lukien.

30 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus palkkaturvan petollisesta hankimisesta tai sen yrittämisestä tuomitaan rikoslain (39/1889) 36 luvun 1—3 §:n mukaan.

Rangaistus avustuspetoksesta, joka kohdistuu tämän lain mukaiseen huojennukseen tai vapautukseen, tuomitaan rikoslain 29 luvun 5, 6 tai 8 §:n mukaan.

31 §

Rahoitus

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettussa laissa (555/1998) tarkoitetun työttömyysvakuutusrahaston on maksettava valtiolle työntekijöille palkkaturvana maksettujen määrien ja työnantajilta perittyjen pääomamäärien erotus vuosittain jälkikäteen asianomaisen ministeriön lähettämän laskun mukaisesti. Tästä erotuksesta on kuitenkin vähennettävä työnantajilta tai muilta maksuvelvollisilta 19 §:n nojalla perimättä jätetyt määrät. Maksun viivästyessä sille on maksettava viivästyskorkoa 16 prosenttia.

32 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

33 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan 10 päivänä elokuuta 1973 annettu palkkaturvalaki (649/1973) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

34 §

Siirtymäsäännökset

Tätä lakia sovelletaan niihin palkkaturvahakemuksiin, jotka on jätetty työvoimaviranomaiselle lain voimaantumisen jälkeen. Tämän lain 6 luvun muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin hakemuksiin.

Lain 25 §:n mukaisiin uusiin palkkaturvahakemuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos tuomioon perustuvaa saatavaa on ensimmäisen kerran haettu palkkaturvana ennen tämän lain voimaantuloa, eikä 1 momentissa mainitusta muutoksenhakua koskevien säännösten soveltamisesta muuta johdu.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan vielä vuodelta 1998 tehtävään työttömyysvakuutusrahaston laskuun.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin palkkaturvapäätöksiin perustuvat valtion saatavat vanhentuvat viimeistään vuoden 2008 päättyessä.

Laki

konkurssisäännön 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä marraskuuta 1868 annetun konkurssisäännön (31/1868) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 1027/1993, seuraavasti:

31 §

Työsuhteesta johtuva saatava, jonka pesäinhoitaja on merkinnyt palkkaturvalain (/) 13 §:ssä tai merimiesten palkkaturvalain (927/1979) 3 a §:ssä tarkoitettuun luetteloon, on katsottava valvotuksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1998
